Memo pakket aan steunmaatregelen energieproblematiek maatschappelijke instellingen

Datum
11 april 2023

Auteur(s)
M. Schalk / P. Ramlal

Informatiesessie
22 maart 2023

Portefeuillehouder
G.J. Brouwer-de Jonge / T.E. Siderius

Keten
Sociaal

Raadsvergadering
17 april 2023

Openbaar: ja

Onderwerp
Pakket aan steunmaatregelen energieproblematiek maatschappelijke instellingen

Inleiding
Op dit moment, in het eerste kwartaal van 2023, is duidelijk dat de energieproblematiek veel gevolgen heeft voor maatschappelijke organisaties, de cultuursector en sportverenigingen in de gemeente Hattem. Omdat de gevolgen zo hoog zijn wilden we onderzoeken hoe we kunnen komen tot steunmaatregelen voor de maatschappelijke instellingen in de gemeente Hattem. Denk hierbij aan culturele instellingen, maatschappelijke instellingen en sportverenigingen. Deze hebben financieel flink te lijden onder de gevolgen van de hoge gasprijzen en energieprijzen. Het doel is dat deze instellingen betaalbaar blijven voor alle inwoners. Daarom ligt er nu een voorstel om de instellingen eenmalig financieel te ondersteunen. Hiermee kunnen we de ergste financiële problemen verlichten.

Het document dat voor u ligt is het voorstel voor een pakket aan steunmaatregelen in het kader van de energieproblematiek bij maatschappelijke instellingen en verenigingen. Hierbij bent u als raad ook meegenomen ter consultatie d.m.v. een raadsgesprek. Bij dit pakket hebben we financiële middelen van de provincie Gelderland gekregen uit het zogenaamde Winterfonds. Daarnaast verwachten we ook nog een financiële bijdrage vanuit het Rijk voor dit specifieke doeleinde.

Ontwikkelingen
Als gemeente Hattem hebben we in de afgelopen periode contact gezocht met alle maatschappelijke instellingen die we als gemeente subsidiëren en die een eigen accommodatie hebben. We hebben de instellingen actief benaderd en gevraagd om een enquête in te vullen zodat we een goed beeld hebben van de problematiek in Hattem. Het is immers bekend dat de hoge energieprijzen een grote invloed hebben op de begroting van de verschillende instellingen.

We zien over de volle breedte dat de energieproblemen aanwezig zijn. Zowel bij de buitensportverenigingen met een eigen accommodatie, als de binnensport. Bij de musea zijn ook grote zorgen over de stijgende energieprijzen. Daarnaast staan we ook in goed contact met het Kulturhus en Zwembad, omdat daar ook de problemen aanwezig zijn.

Onderstaand sommen we het beeld op dat geschetst kan worden op basis van de resultaten van de enquête onder maatschappelijke instellingen en verenigingen:

- Nagenoeg bij alle maatschappelijke verenigingen/instellingen speelt het probleem van de stijging van energiekosten. De mate waarin de kosten stijgen lopen wel zeer uiteen.

- Alle verenigingen hebben behoefte aan duurzaamheidstips. Verenigingen zouden hier graag in ondersteund worden.

- Ook hebben alle verenigingen/instellingen behoefte aan het wegwijs maken naar eventuele andere regelingen die er landelijk of provinciaal zijn (Denk aan Tegemoetkoming Energiekosten van het Rijk).

- Alle verenigingen en instellingen hebben zelf al duurzaamheidsmaatregelen doorgevoerd of zijn er nog mee bezig. Toch lijkt dit niet voldoende om de stijging van de kosten op te vangen.

- Instellingen geven aan dat er ook andere oorzaken zijn waardoor de kosten stijgen: inflatie en hogere inkoopkosten kantine, stijging lonen, stijging onderhoudskosten en leden die vaker douchen op de vereniging.

- Veel verenigingen geven aan niet veel mogelijkheden te hebben zelf deze stijging op te vangen. Dit kan alleen nog door reserves aan te spreken (vaak is dat beperkt), contributie/entree te verhogen of door bijvoorbeeld de temperatuur lager in te stellen.

- De stijging van de energiekosten verschilt behoorlijk tussen de verenigingen/instellingen. Het loopt uiteen van enkele honderden euro's per jaar tot tienduizenden euro's per jaar.

Proces
Bovenstaande ontwikkelingen zijn de aanleiding geweest om het proces in gang te zetten om tot een pakket aan steunmaatregelen te komen. Hoe dat proces eruit ziet wordt hieronder beschreven.

Het doel van dit memo is een samenhangend pakket aan maatregelen ter besluitvorming voor te dragen en om deze daarna voortvarend uit te kunnen voeren.

We hebben, zoals hierboven al beschreven, alle instellingen benaderd met een enquête en onderzocht hoe groot de gevolgen vanwege de hoge energieprijzen zijn voor deze instellingen. Ook hebben we met een aantal instellingen gesprekken gevoerd. Op basis van deze informatie hebben we een pakket aan steunmaatregelen opgesteld dat voor deze fase extra steun kan bieden aan de partijen.

Om te kunnen waarborgen dat er een compleet beeld is over de gevolgen van de energieproblematiek, is het belangrijk dat er input van veel verschillende kanten geleverd werd. Daarom is er met alle betrokken maatschappelijke instellingen contact opgenomen en is er tijdens dit proces met collega's, u als raad en het college gesproken. Bij deze gesprekken zijn ook ideeën voor maatregelen opgehaald.

Na besluitvorming zullen we de praktische uitwerking van de maatregelen zo snel mogelijk in gang zetten zodat we ook snel de compensatie uit kunnen keren.

Om goed te kunnen volgen hoe het voor de verenigingen en instellingen verder gaat rondom deze problematiek, vragen we ze om na afloop van dit jaar de energierekeningen van 2022 en 2023 op te

sturen naar ons. Hiermee kunnen we een beeld vormen van de ontwikkelingen rondom deze problematiek.

Naast dit pakket aan steunmaatregelen wordt apart nog bekeken hoe verenigingen en instellingen geholpen kunnen worden met het treffen van duurzaamheidsmaatregelen.

Financieel
In de Najaarsnota 2022 van het Rijk is er de aankondiging gedaan dat alle gemeenten een extra bedrag gaan ontvangen om de gevolgen van de energieproblematiek voor verenigingen en instellingen op te vangen. Dit zegt het Rijk daarover: “Met het geld kunnen gemeenten in 2023 onder andere de kosten opvangen voor het op de been houden van (semi)maatschappelijke organisaties die kampen met hoge energielasten, zoals de daklozenopvang, culturele instellingen, verenigingen en andere organisaties in de (semi)collectieve sector. Omdat de situatie per instelling verschilt, kunnen gemeenten met deze extra middelen zorgen voor maatwerk om te voorkomen dat instellingen in de problemen komen door de hogere kosten.” Op het moment van schrijven van dit memo is het exacte bedrag dat Hattem zal ontvangen nog niet bekend. Door een eerste ruwe schatting denken we aan plusminus €185.000. In de meicirculaire zal het definitieve bedrag bekend worden. Daarnaast heeft de provincie Gelderland het Winterfonds opengesteld eind 2022, om de hogere kosten bij maatschappelijke instellingen op te vangen. Hieruit heeft Hattem een bedrag ontvangen van een kleine €60.000. Hiermee is de verwachting dat een bijdrage uit eigen middelen van de gemeente niet noodzakelijk is.

De middelen van zowel de Provincie Gelderland als het Rijk zijn specifiek bestemd voor dit doeleinde. Het uitgangspunt is dan ook dat we deze middelen een op een doorzetten naar de verenigingen en stichtingen. Onderaan het document vindt u een overzicht van de financiën van dit pakket aan steunmaatregelen.

De steunmaatregelen
In dit stuk van de memo wordt uitgewerkt welke maatregelen voorgesteld worden en waarom. Daarnaast worden de financiële effecten van de maatregelen omschreven. Er zijn een aantal categorieën van instellingen/verenigingen gemaakt op basis van de verwachte stijging in energiekosten in 2023. We helpen hierbij de maatschappelijke instellingen en verenigingen in Hattem, waar we als gemeente een subsidierelatie mee hebben en die een eigen accommodatie hebben. We proberen met de maatregelen nadrukkelijk niet alleen de verenigingen te helpen die heel hoge energiekosten hebben, maar ook diegene die als gevolg van eigen investeringen in duurzaamheid op dit moment wellicht wat minder last hebben van de hoge energiekosten. Op deze manier worden zij gecompenseerd voor het nemen van de juiste maatregelen. Daarnaast hebben we ervoor gekozen om de Marke en musea apart te behandelen, vanwege de ernst van de problemen.

Generieke steunmaatregel

We hebben een indeling gemaakt op basis van de aangeleverde gegevens van de verenigingen en instellingen. Hieruit zijn een aantal categorieën gekomen, die worden hieronder beschreven. De categorieën lopen steeds met €2.500 op, tot een maximum van €20.000. De musea en de Marke worden apart behandeld.

We hanteren hierbij de volgende uitgangspunten:

- Verenigingen/instellingen worden ingedeeld in een categorie op basis van de verwachte stijging aan energiekosten in 2023.
- We compenseren 75% van het maximale bedrag in de categorie.
- De compensatie is eenmalig in het jaar 2023.

Stijging in energiekosten	Compensatie bedrag	Aantal instellingen
€ 0 tot € 2.500,-	€ 1.875,-	4
€ 2.500 tot € 5.000,-	€ 4.000,-	6
€ 5.000,- tot € 7.500,-	€ 5.625,-	1
€ 7.500,- tot € 10.000,-	€ 7.500,-	1
€ 10.000,- tot € 12.500,-	€ 9.375,-	1
€ 12.500,- tot € 15.000,-	€ 11.250,-	0
€ 15.000,- tot € 17.500,-	€ 13.125,-	0
€ 17.500,- tot € 20.000,-	€ 15.000,-	2
Totaal	**€ 84.000,-**	**15**

Tabel 1. Overzicht generieke steunmaatregel

1. Generieke steunmaatregel
Met deze maatregelen ondersteunen we alle verenigingen en instellingen op basis van de door hun aangeleverde verwachte stijging van de energiekosten. Hiermee zorgen we ervoor dat de contributie voor Hattemers niet te ver omhoog hoeft en verenigingen niet in de financiële problemen komen.

Financieel effect:
Het financieel effect van deze maatregelen is naar verwachting een bedrag van €84.000,-.

Musea

De drie musea in Hattem worden hard getroffen door de gevolgen van de gestegen energiekosten. In de enquête is een goed beeld naar voren gekomen over de problematiek op dit moment bij de musea. Als gemeente willen we daarom de musea extra ondersteunen op financieel gebied. Zoals bekend is het Bakkerijmuseum een museum dat door het bakken en de monumentale panden veel energie verbruikt. Bij de andere twee musea is het energieverbruik ook hoog, maar zij zitten in panden waar wij als gemeente eigenaar van zijn. We zijn daarom ook in gesprek met deze twee musea over duurzaamheidsmaatregelen.

2. Ondersteuning van de drie musea
We willen de drie musea allemaal op een goede manier ondersteunen voor de gestegen energiekosten. Daarom denken we dat het noodzakelijk is om een ruime compensatie te geven aan de musea, hiermee kunnen ze openblijven en hoeven ze geen forse prijsverhoging te doen op entreekaartjes.

Financieel effect:
Het voldoende ondersteunen van de drie musea betekent een kostenpost van €70.000,-.

De Marke (Kulturhus en Zwembad)

Bij de Marke zijn de problemen op dit moment ook aanwezig. De Marke heeft alle tarieven met 5% verhoogd en verwachten dan uit te komen op een tekort van €90.000, dit voor de beide stichtingen gezamenlijk. Het verder verhogen van de tarieven is vanuit maatschappelijk oogpunt niet wenselijk, omdat de Marke betaalbaar en toegankelijk moet blijven voor alle Hattemers en partijen uit Hattem. Daarom zijn we regelmatig in overleg met de Marke over hoe de situatie zich ontwikkeld. Afgesproken is daarbij dat de tarieven in eerste instantie niet verder gaan stijgen.

Voor het zwembad is wel de verwachting dat ze nog in aanmerking komen voor landelijke compensatie vanuit het potje voor zwembaden. De uitwerking hiervan volgt nog.

3. Ondersteuning van de Marke
Het voorstel is om in gesprek te blijven met de Marke over de gestegen energiekosten gedurende dit jaar. Omdat de verwachting is dat er een tekort gaat ontstaan in de begroting, is het verstandig om een bedrag vanuit dit steunpakket te reserveren specifiek voor het Kulturhus en het Zwembad.

<u>Financieel effect:</u>
Het financieel effect van deze maatregel is een bedrag van €60.000,-.

Onvoorzien

Als laatste is het voorstel om een bedrag te reserveren voor onvoorziene gebeurtenissen. Bijvoorbeeld een vereniging of stichting die in geldnood komt of dreigt om te vallen. Op deze manier hebben we een post onvoorzien waaruit we dit op kunnen vangen.

4. Onvoorzien
We reserveren dit budget om mogelijke tegenvallers bij verenigingen en instellingen op te kunnen vangen. Wanneer er een bedrag overblijft binnen de onvoorziene kosten dan zal dit voor duurzaamheid worden gebruikt.

<u>Financieel effect:</u>
Het financieel effect van deze maatregel is een bedrag van €31.000,-.

Landelijke regelingen

We zullen verengingen en stichtingen actief wijzen op de landelijke regelingen omtrent compensatie en duurzaamheid. Als voorbeeld is de nu de Tegemoetkoming Energiekosten (TEK-regeling) opengesteld door het Rijk voor sportverenigingen die veel energie verbruiken. Deze actie zullen wij in gang zetten naast bovengenoemde steunmaatregelen.

Financieel overzicht van dit pakket aan steunmaatregelen
Hier vindt u de tabel met het overzicht van de financiële consequenties van de voorgestelde maatregelen. Deze maatregelen komen overeen met de maatregelen die per type instelling/vereniging beschreven staan in dit memo. In deze tabel wordt duidelijk welke uitgaven we willen doen in dit pakket en ook hoe de financiële dekking van deze maatregelen wordt voorgesteld.

De maatregelen worden deels bekostigd uit de ontvangen budgetten van het Rijk en deels uit middelen die de provincie Gelderland beschikbaar stelt vanuit het Winterfonds. Deze twee categorieën samen vormen het totale bedrag van het pakket aan steunmaatregelen. Hier moeten we een behoorlijke kanttekening bij maken, namelijk dat het bedrag vanuit het Rijk nog onzeker is. In de meicirculaire van het Rijk 2023 wordt dit bedrag bekend. Dit betekent dat er mogelijk een bedrag aangevuld moet worden vanuit eigen middelen. Het totale bedrag voor dit steunpakket komt uit op € 245.000,-. Daartegenover staan ontvangen middelen met een verwacht totaal van €245.000,-.

Maatregelen	**Financieel effect**	
1. Generieke maatregel	€	84.000,00
2. Musea	€	70.000,00
3. De Marke	€	60.000,00
4. Onvoorzien	€	31.000,00
Totale bedrag voor dit steunpakket	€	245.000,00

Tabel 2. Financieel overzicht van de steunmaatregelen